

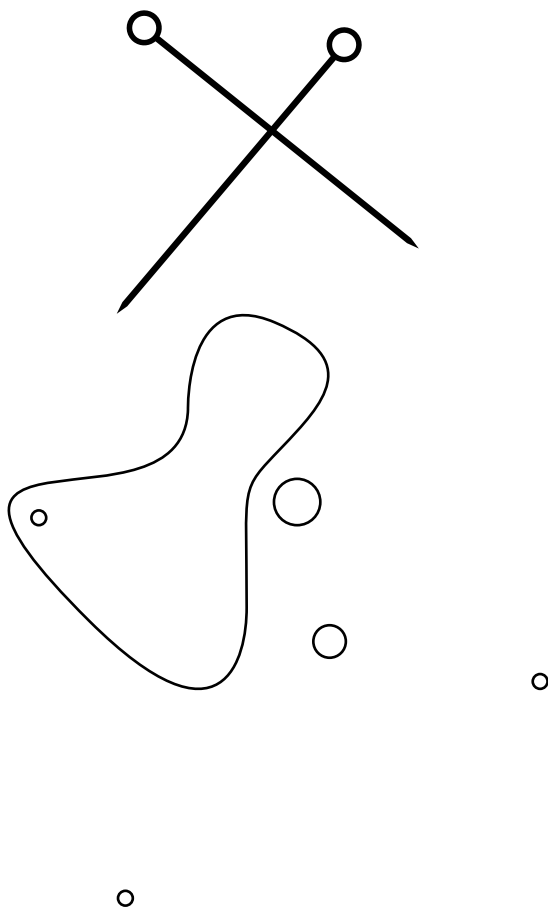
Åsa Larssonová
Temná stezka

PŘÍPADY REBECKY MARTINSSONOVÉ

PŘELOŽILA ILONA GOTTWALDOVÁ

Åsa Larssonová

Temná stezka

PŘÍPADY REBECKY MARTINSSONOVÉ

**Åsa Larssonová
Temná stezka**

BRNO 2012

Copyright © Åsa Larsson, 2006

Published by agreement with Ahlander Agency

Translation © Iлона Gottwaldová, 2012

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2012
(elektronické vydání)

ISBN 978-80-7294-721-8 (Formát PDF)

ISBN 978-80-7294-722-5 (Formát ePUB)

ISBN 978-80-7294-724-9 (Formát MobiPocket)

Vzpomínáte si, jak to bylo?

Rebecka Martinssonová uviděla svého mrtvého kamaráda, jak leží na štěrku v Poikkijärvi. A svět se roztříštil. Museli ji držet, aby neskočila do řeky.

Tohle je třetí kniha.

Úryvek ze zprávy k případu

Rebecky Martinssonové z 12. září 2003

Důvod kontaktu: Pacientka přijata do nemocnice v Kiruně s poraněním v obličeji po pádu a nárazu do hlavy. Při přijetí se nacházela ve stavu akutní psychózy. Nutný chirurgický zákrok na obličeji v narkóze. Po probuzení z narkózy přetrvávají symptomy psychózy. Rozhodnutí pacientku nuceně hospitalizovat podle §23 odst. 4 ZPZL. Přesun na psychiatrickou kliniku v nemocnici sv. Görana ve Stockholmu, uzavřené oddělení. Předběžná diagnóza: nespec. psychóza. Léčba: Risperdal mix 8 mg/den a sobril 50 mg/den.

Nastala poslední hodina.

Hle, přichází v oblacích! Uzří ho každé oko.

Nastala poslední hodina.

Nastala hodina ohnivého hřebce. On přichází s mečem, aby se navzájem vraždili.

Pohledte! Drží mě za ruce! Nic nechtějí slyšet! Zarytě se brání pohlédnout vzhůru k nebesům, která se nad nimi otevírají.

Nastala hodina sivého hřebce.

Hrabe ostrými kopyty. Odkopne zemi z cesty.

Přišlo mohutné zemětřesení, země zčernala na uhel a měsíc měl barvu krve.

Zůstala jsem. Mnozí z nás zůstali. Padáme na kolena před naší cestou do temnot, hrůza nám vyprazdňuje střeva. Na cestě k moři, které dští oheň a síru, a toto je druhá smrt. Zbývá jen několik minut. Člověk se chytá, čeho může. Drží se pevně toho, co je mu nejbližší.

Slyším hlas sedmi bouří. Poslední slova zní jasně.

Říkají. Čas. Končí.

Ale tady to nikdo neslyší!

Úryvek ze zprávy k případu

Rebecky Martinssonové z 27. září 2003

Pacientka reaguje, odpovídá na oslovení, vypráví o událostech, které odstartovaly depresivní psychózu. Vykazuje jasné příznaky deprese:

snížení hmotnosti, letargie, přerušovaný spánek, probouzí se časně. Přežívá riziko sebevraždy. Pokračuje léčba ECT. Cipramil v tabletách 40 mg/den.

Jeden z ošetřovatelů (představte si, mám ošetřovatele) se jmenuje Johan. Nebo snad Jonas? Johnny? Chodí se mnou na procházku. Nedovolí mi, abych šla samotná. Nechodíme daleko. Ještě pořád mě to neskutečně unavuje. Asi si toho všimne, když se vracíme zpět. Ale dělá, že ne. Celou dobu mluví. To je dobře, alespoň nemusím já.

Vypráví o mistrovském utkání Muhammada Aliho s Geor- gem Foremanem v roce 1974 v Zairu.

„Nechal si to pořádně nandat! Opřel se do provazů a nechal Foremana, ať do něj mlátí. A Foreman byl zvíře. Nezapomeňte, že šlo o těžkou váhu. Dnes už si na to nikdo nevzpomene, ale tenkrát před zápasem se lidé o Aliho báli. Říkalo se, že ho Foreman možná zabije. A Ali si tam jen tak stál, jak, sakra... kus skály. Nechal do sebe mlátit sedm kol. Totálně Foremana vyšťavil. V sedmém kole se opřel Foremanovi o rameno a zašeptal mu do ucha: *Is that all you got, George?*‘ A bylo to! V osmém kole se Foreman stěží dokázal bránit a pak najednou zapomněl vykrýt. A Ali jen: bum! (pravým hákem). Foreman se skácel jako jedle. Prásk.“

Nic neříkám. Všimnu si, že to v lese začíná vonět podzimem. A on si mele jako tele. Mistr světa, žádná meta. Blablabla.

Nebo se rozpovídá o druhé světové válce (jestlipak to má dovoleno, říkám si klidně, cožpak nejsem přecitlivělá, křehká, co by na to asi řekl primář?):

„Japonci, to jsou teprve bojovníci. Když nad Tichým oceánem pilotům došlo palivo a v dosahu byla nějaká americká letadlová loď, naprali to rovnou do ní. Prásk! Anebo elegantně dosedli s letadlem na moře, jen aby ukázali, jak báječně umí létat. A když přistáli a přežili, skočili do moře a vrazili si meč do břicha. Nepříteli by se zaživa nevzdali. Stejně to bylo, když válčili v Guadalcanalu. Jakmile viděli, že je čeká porážka, seskákali

z útesů jako lumíci. Američané s megafony po nich chtěli, aby se vzdali.“

Když se vrátíme na oddělení, najednou dostanu strach, že se mě zeptá, jestli se mi na procházce líbilo. Zeptá se mě, jestli mě to bavilo? Jestli budu chtít jít zítra znovu?

Nedokážu odpovědět „ano“ ani „ráda“. Mám pocit, jako když jsem byla malá. Když mi tety z vesnice nabídly limonádu. Vždycky se musely zeptat: „Chutnalo ti to?“ To přece viděly. Tiše jsem tam seděla a blaženě ji srkala. Ale člověk jim musel něco dát. Zaplatit. „Ano“ a raději „děkuju“ od holčičky, té chudinky s bláznivou matkou. Teď nemám co dát. Ani píp. Jestli se mě zeptá, musím mu říct, že ne. Ale vzduch byl venku nádherný. Na oddělení to páchne vypocenými léky, kouřem, špínou, nemocnicí, čistícími prostředky na lino.

Ale on se nezeptá. A další den mě znovu vezme na procházku.

Úryvek z epikrýzy ze dne 30. října 2003,

pacientka Rebecka Martinssonová

Pacientka uspokojivě reaguje na léčbu. Riziko sebevraždy pominulo. Poslední dva týdny na otevřeném oddělení podle ZPZL. Mírně negativní, ale bez závažné deprese. Propouští se do domácího léčení v Kurravaaře, vesnici u Kiruny, kde vyrostla. Bude docházet na kliniku v Kiruně. Pokračovat v medikaci, cipramil 40 mg/den.

Primář se mě zeptá, jak se mi daří. Odpovím: dobře.

Mlčí a dívá se na mě. Téměř se pousměje. Vševědoucně. Může mlčet donekonečna. Je v tom odborník. Ticho ho nevyprovokuje. Nakonec řeknu: docela dobře. To je správná odpověď. Přikývne.

Nemůžu tu zůstat. Zabírala jsem místo dost dlouho. Jiné ženy je potřebují víc než já. Takové, co si zapalují vlasy. Takové, co po přijetí na oddělení spolykají na záchodě střepy ze zrcadla a musejí je znovu a znovu převážet na pohotovost. Já dokážu mluvit, odpovídat, ráno vstát a vyčistit si zuby.

Nenávidím ho za to, že mě tu nechce nechat na věky věků.
Za to, že není Bůh.

Pak sedím ve vlaku na sever. Krajina se žene kolem v rychlých záběrech. Nejprve velké listnaté stromy v červených a žlutých barevných odstínech. Podzimní slunce a spousta domů. V každém z nich někdo žije. Přežívá.

Za jezerem Bastuträsk se objeví sníh. A pak konečně: lesy, lesy, lesy. Jsem na cestě domů. Břízy se scvrknou, stojí zkroucené a černé na bílém pozadí.

Tisknu čelo a nos na sklo.

Je mi dobře, řeknu si pro sebe. Takhle je mi dobře.

Sobota 15. března 2005

MRAZIVÝ JARNÍ VEČER NA JEZEŘE TORNETRÄSK. Led byl silný, něco přes metr. Po celém sedmdesát kilometrů dlouhém jezeře stály na ližinách boudy velké asi čtyři čtvereční metry. Na sklonku zimy se k jezeru Torneträsk houfně vydávali Kiruňané. Jezdili na skútru s boudou na přívěsu.

Uvnitř boudy byla v podlaze dvířka. Do tlustého ledu se vrtala díra. Díra v ledu a otvor v podlaze se spojily plastovou rourou, ledový vítr se tak zesponu nedostal dovnitř. Pak se tam člověk posadil a dírou v ledu chytal ryby.

Leif Pudas seděl v boudě jen v trenýrkách a chytal ryby. Bylo půl deváté večer. Měl v sobě pár piv, byla přece sobota. V plynových kamínkách to hučelo a syčelo. Bylo tam pěkně útulno, teplota se vyšplhala nad pětadvacet stupňů. I pár ryb nachytal, patnáct sivenů. Byly malé, ale stejně. Několik mníků schoval stranou pro sestřinu kočku.

Když se mu začalo chtít na záchod, přišlo to jako vysvobození, už mu bylo vedro, rád se venku trochu zchladí. Natáhl si motorkářské holiny a vylezl ven do chladu a tmy jen v trenýrkách.

Jakmile otevřel dveře, opřel se do nich vítr.

Přes den bylo slunečno a nefoukalo. Ale v horách se počasí mění neustále. Teď víchr rval dveře a trhal jimi jako vzteklý pes. Zprvu téměř nefoukalo, jako by vítr vyčkával, jen vrčel a nabíral síly, a pak se do nich naplno opřel. Jestlipak vydrží panty, pomyslel si Leif Pudas. Chytil dveře oběma rukama a zavřel je. Možná si měl vzít něco na sebe. Ale co, jen se vymočí a bude zpátky.

Poryvy větru před sebou hnaly sněh. Žádný jemný měkký prašan, ale ostře nabroušené diamanty navátého sněhu. Svištěl nad zemí jako bílá devíticásá kočka, zařezával se mu do kůže v pomalém zlověstném rytmu.

Leif Pudas oběhl boudu, aby se dostal do závětrí, a rozkročil se. Závětrí nezávětrí, stejně je tu na severu strašná zima. Přirození se mu scvrklo do kuličky. Ale šlo to. Skoro by čekal, že moč ve vzduchu zmrzne. Promění se ve žlutý oblouk z ledu.

Právě ve chvíli, kdy domočil, zaslechl, jak vítr zaburácel, a najednou měl boudu v zádech. Málem ho porazila a vzápětí zmizela.

Trvalo pár vteřin, než mu to došlo. Vichřice boudu odnesla. V té tmě viděl jen okno, čtverec teplého světla, jak se od něj vzdaluje.

Rozběhl se do tmy, ale jakmile se ukotvení přetrhlo, boudu se rozjela. Neměl šanci ji dohnat, na ližinách rychle ujížděla pryč.

Nejdříve myslel jen na boudu. Sám ji postavil z překližky, zateplil a oplechoval. Až ji ráno najde, bude na padrť. Teď musí jen doufat, že cestou nezničí nic jiného. Mohly by z toho být nepříjemnosti.

Pak se přihnal pořádný poryv větru. Téměř ho srazil k zemi. Vtom mu došlo, že je sám v nebezpečí. Navíc jako by mu po tom pivu krev proudila těsně pod kůží. Jestli se mu hodně rychle nepodaří někde se schovat, umrzne, než se naděje.

Rozhlédl se kolem. K turistické stanici v Abisku je to určitě aspoň kilometr, tam nikdy nedojde. Teď šlo o minuty. Kde je nejbližší boudu? V té sněhové vánici neviděl, že by se v nějaké chatce svítilo.

Mysli, řekl si. Neuděláš ani krok, dokud nezačneš myslet hlavou. Kterým směrem stojíš?

Po třech vteřinách přemýšlení ucítil, jak mu mrznou ruce, a strčil si je do podpaží. Udělal čtyři kroky a narazil do skútru. Klíč ležel v boudě, která mizela v dálí, ale pod sedadlem byla krabice s nářadím. Vytáhl ji.

Pak se pomodlil k někomu tam nahoře, aby šel správně rovnou k sousedově boudě. Nebylo to dál než dvacet metrů, ale při každém kroku se mu chtělo brečet. Ze strachu, že ji mine. A to by byla jeho smrt.

Snažil se zahlédnout Perssonovu sklolaminátovou boudu. Ostrý sníh ho bodal do očí, a když je přimhouřil, proměnil se v břečku, kterou si musel setřít. V té tmě a sněhu nebylo vidět nic.

Myslel na sestru. A na svou bývalou, na to, že spolu vlastně docela dobře vycházeli.

Do Perssonovy boudy málem vrazil dřív, než ji uviděl. Nikdo nebyl doma, za oknem tma. Vytáhl z pouzdra kladivo, musel ho vzít do levé ruky, pravá už nebyla k ničemu, šíleně ho bolela, jak v ní předtím svíral ledový kovový držák. Zatápal ve tmě po okně z plexiskla a udeřil do něj.

Strach mu znásobil síly, takže se vzepřel a protáhl své téměř stokilové tělo oknem. Zaklel, protože si poškrábal břicho o ostrý kovový rám. Ale to nic. Takhle zblízka mu smrt ještě na krk nedýchala.

Prohrabal zásuvky a našel sirky. Jak má udržet v rukou něco tak titěrného, když je má úplně ztuhlé chladem? Strčil si prsty do úst, aby je zahřál a rozhýbal a mohl zapálit plynovou lampu a kamna. Celé tělo sebou škubalo a třásl se, nikdy v životě mu nebyla tak hrozná zima jako teď. Zalézala mu do morku kostí.

„Kurva, to je zima, do prdele, to je zima,“ opakoval si sám pro sebe. Mluvil nahlas, pomáhalo to proti panice, jako by sám sobě dělal společnost.

Vítr se dral oknem dovnitř jako škodolibý bůh. Leif Pudas zdvihl polštář opřený o stěnu a podařilo se mu nacpat ho do okna a vklínit mezi tyč na záclony a zeď.

Našel červenou péřovou bundu, která nepochybně patřila paní Perssonové. Objevil také zásuvku se spodním prádlem, natáhl na sebe dvoje spodky, jedny na nohy a druhé na hlavu.

Teplou začalo pomalu sálat. Držel ruce nad kamny. Tělem mu pronikala ostrá bolest, bylo to k nevydržení. Jednu tvář a ucho necítil, to nevěstilo nic dobrého.

Na lavici ležela hromada dek. Studí jako led, ale půjde se do nich zabalit, určitě zafungují jako izolace.

Přežil jsem, říkal si. Co na tom, jestli přijdu o ucho?

Natáhl se na lavici pro deku se vzorem velkých květů v různých odstínech modré, relikv ze sedmdesátých let.

A pod ní ležela žena. Oči měla dokořán otevřené, zmrzly a byly úplně bílé jako mléčné sklo. Na bradě a na rukou měla

nějakou kaši, nebo spíš zvratky. Byla oblečená ve sportovním. Na triku měla červenou skvrnu.

Nevykřikl. Ani ho to nepřekvapilo. Po tom, co právě zažil, už necítil vůbec nic.

„To snad ne, kurva,“ vypadlo z něj.

Cítil se jako člověk, který se ujme zatoulaného štěněte a to posté udělá loužičku na podlahu. Rezignovaný nad zákonem schválnosti.

Odolal pokušení přikrýt ji znovu dekou a zapomenout na ni.

Pak se posadil a zamyslel se. Co má teď, sakra, dělat? Musí se nejspíš dovléct na turistickou stanici. Jít tam za tmy se mu vůbec nechtělo. Ale neměl na vybranou. A už vůbec se mu nechtělo zůstat tady a roztávat spolu s ní.

Ale ještě chvílku posedí. Než mu přestane být tak hrozná zima.

Jako kdyby mezi nimi vzniklo jakési pouto. Celou tu hodinu, co tam seděl a bolelo ho tělo, které se pomalu rozehřívalo, mu dělala společnost. Natáhl ruce ke kamnům.

Nic neříkal. Ani ona ne.

POLICEJNÍ INSPEKTORKA Anna-Maria Mellaová a její kolega Sven-Erik Stålnacke se dostali na místo činu v sobotu v noci ve tři čtvrtě na dvanáct. Policisté si vypůjčili dva skútry z turistické stanice v Abisku. První měl za sebou sáňky. Jeden z horských průvodců se nabídl, že je tam oba odveze. Vichřice a tma.

Leif Pudas, který tělo našel, seděl na turistické stanici v Abisku a policejní hlídka, která se tam dostala jako první, ho už vyslechla.

Když Leif Pudas došel na stanici, byla recepce zavřená. Chvíli trvalo, než ho personál v hospodě začal brát vážně. Byla sobota večer a na turistické stanici byli na neformální oblečení zvyklí. Hosté se tu mohli klidně vysoukat z kombinézy a dát si pivo jen tak ve spodním prádle. Ale Leif Pudas vkráčel dovnitř v dámské péřovce, která mu sahala těsně pod pupek, a v turbanu z dlouhých spodků na hlavě.

Teprve když se rozbřečel, pochopili, že se stalo něco vážného. Vyslechli ho a pak už s ním jednali opatrně a zároveň zavolali policii.

Našel mrtvou ženu, povídal. Několikrát zopakoval, že nebyla v jeho boudě. Stejně ho pokládali za chlapa, co zabil svou ženu. Nikdo se mu nechtěl podívat do očí. Než přišla policie, seděl tam sám, brečel a nikoho nerušil.

Ukázalo se, že okolí boudy nelze uzavřít, vítr policejní pásku hned serval. Tak místo toho omotali žlutočerně pruhovanou páskou boudu a zavázali ji jako balík. Vítr teď zlovlně burácel. Technici už byli na místě a prohledávali tu malou plochu ve světle baterek a slabém svitu plynové lampy, kterou našli v boudě.

Dovnitř se nevešli víc než dva lidé. Zatímco technici pracovali uvnitř, stáli Anna-Maria Mellaová a Sven-Erik Stålnacke venku a snažili se trochu hýbat.

V bouři a v huňatých čepicích se téměř neslyšeli. I Sven-Erik měl čepici s chrániči na uši — normálně chodil i v zimě bez čepice. Pokřikovali na sebe a v kombinézách vypadali jako dva tlustí poskakující panáčci od Michelinu.

„Podívej,“ zvolala Anna-Maria. „To je síla.“

Rozpřáhla ruce a postavila se jako plachta proti větru. Byla malé postavy a moc nevážíla. Sníh přes den tál a pak umrzl a večer už se leskl a byl hladký jako led. Když se takhle postavila, vítr se do ní opřel a ona začala pomalu klouzat pryč.

Sven-Erik se rozesmál a snažil se ji jakoby dohonit, než ji vítr odnese na druhou stranu jezera.

Technici vyšli z boudy.

„Tohle určitě není místo činu,“ zakřičel jeden z nich na Annu-Mariu Mellaovou. „Vypadá to, že ji někdo probodl. Ale jak říkám, tady zřejmě ne. Tělo můžete odvézt. Vrátime se zítra ráno, až bude aspoň trochu vidět.“

„A nebude hrozit, že nám umrzne prdel,“ ulevil si jeho kolega, který přišel dost nalehko.

Technici nasedli na skútr a nechali se odvézt na turistickou stanici.

Anna-Maria Mellaová a Sven-Erik Stålnacke vešli do boudy.

Bylo tam těsno a zima.

„Alespoň tu tak hrozně nefouká,“ řekl Sven-Erik a zavřel dveře. A mohou spolu mluvit normálním hlasem.

Skládací stůl u stěny byl potažený fólií se vzorem dřeva. Čtyři bílé plastové židle stály naskládané do sebe. Byl tam i vaříč a malý dřez. Červenobíle kostkovaná kavárenská záclonka a váza s umělými kytkami se válely pod oknem z plexiskla. Polštář pevně vecpaný do rámu okna chránil místnost před větrem, který se ze všech sil snažil dostat dovnitř.

Sven-Erik otevřel skříň. Stál v ní destilační přístroj na výrobu kořalky. Znovu ji zavřel.

„Nic jsme neviděli, že,“ podotkl.

Anna-Maria pozorovala ženu na lavici.

„Stopětasedmdesát?“ zeptala se.

Sven-Erik přikývl a otřepal si led z kníru.

Anna-Maria vytáhla z kapsy diktafon. Chvilí si s ním musela hrát, protože nefungoval, baterie byly studené.

„No tak,“ řekla a přidržela ho nad kamínky, která se statečně snažila boudu vytopit i přes rozbité okno a škvíry ve dveřích.

Když se jí ho podařilo uvést do provozu, začala si nahrávat popis oběti.

„Žena, světlé mikádo, čtyřicátnice... docela pěkná, ne?“

Sven-Erik něco zamumlal.

„Aspoň mně připadá pěkná. Asi sto sedmdesát pět centimetrů vysoká, štíhlá, velká prsa. Žádný snubní prsten. Žádné šperky. Barvu očí lze v tomto stavu těžko odhadnout, možná soudní lékař... Světlá sportovní bunda, větrovka, se skvrnami s největší pravděpodobností od krve, ale to se brzy dozvíme, tepláky ve stejné barvě a tenisky.“

„Je namalovaná. Rtěnka, oční stíny a řasenka,“ mluvila dál do diktafonu. „Není to trochu zvláštní, kdyby si šla ven jen zaběhat? A proč nemá čepici?“

„Dneska bylo přes den teplo a včera taky,“ řekl Sven-Erik. „Kdyby jen tak nefoukalo...“

„Vždyť je zima! To jen ty nikdy nenosíš čepici. Oblečení nevypadá nijak lacině, ani ona ne. Je taková nóbl.“

Anna-Maria vypnula diktafon.

„Ještě teď večer se začneme vyptávat po okolí. V turistické stanici a ve východním Abisku. Zeptáme se také majitele obchodu, jestli ji nezná. Někdo by nejspíš měl oznámit, že ji pohřešuje.“

„Zdá se mi nějak povědomá,“ řekl Sven-Erik zamyšleně.

Anna-Maria přikývla.

„Nejspíš bude z Kiruny. Přemýšlej. Možná jsi ji někde viděl. Zubařka? Někdo z obchodu? Z banky?“

Sven-Erik zavrtěl hlavou.

„Přestaň. Až si vzpomenu, tak si vzpomenu.“

„Musíme také objet ostatní boudy,“ řekla Anna-Maria.

„Jo. V téhle příšerné vichřici.“

„Nedá se nic dělat.“

„Hm.“

Chvíli se navzájem pozorovali.

Sven-Erik vypadá unaveně, pomyslela si Anna-Maria. Unaveně a bez nálady. Jako obvykle nad mrtvou ženou. Nejčastěji šlo o tragické úmrtí. Zavražděná ležela v kuchyni a manžel

v ložnici bezradně tonul v slzách. Člověk byl rád, že u toho aspoň nebylo dítě, které to všechno vidělo.

Ji samotnou zřídka kdy něco rozrušilo, vlastně jen když šlo o dítě. Děti a zvířata. Na to si člověk nikdy nezvykne. Ale takováhle vražda... Ne že by z ní zrovna měla radost nebo se jí líbilo, že někoho zabili, to ne. Ale takováhle vražda... člověk se měl aspoň do čeho pořádně zakousnout. A právě to potřebovala.

Při pohledu na mokrý knír Svena-Erika se musela v duchu smát. Vypadal jako nějaké zvíře přejeté na silnici. V poslední době ho nechává jen tak divoce růst. Říkala si, jak moc je vlastně osamělý. Jeho dcera žije s rodinou v Luleå. Často se asi nevidají.

A pak mu asi před půldruhým rokem zmizel kocour. Anna-Maria se ho pokoušela přesvědčit, ať si pořídí nového, ale Sven-Erik nechtěl. „Jsou s tím jen starosti,“ řekl. „Člověka to svazuje.“ Věděla moc dobře, jak to myslí. Chtěl se uchránit před smutkem. Bože, jak se o Manneho bál a jak na něj pořád myslel, než to nakonec vzdal a přestal o něm mluvit.

Je to škoda, pomyslela si Anna-Maria. Sven-Erik je dobrák. Byl by z něj dobrý manžel pro nějakou ženu. A dobrý pán pro každé zvíře. S Annou-Mariou vycházeli dobře, ale nikdy by je nenapadlo scházet se po práci. Nejen proto, že byl o dost starší. Prostě neměli moc společného. Když měli volno a náhodou se potkali ve městě nebo v obchodě, konverzace vážla. Ale v práci si dokázali povídat snadno a donekonečna.

Sven-Erik se zadíval na Annu-Mariu. Je opravdu malá, jen něco přes metr padesát, a v té velké kombinéze se téměř ztrácí. Dlouhé světlé vlasy má spláclé čepicí. Ne že by si s tím dělala hlavu. Moc se nemalovala. Dost možná ani nemá čas. Čtyři děti a chlap, který toho doma moc nezastane. Ale jinak neměl Robert chybu a s Annou-Mariou vycházeli dobře, byl jen strašně líný.

Ale kolik toho doma zastal on sám, když ještě byli s Hjördis spolu? Nějak si to nevybavoval, ale vzpomněl si, jak nebyl zvyklý vařit, když začal bydlet sám.

„Tak jo,“ řekla Anna-Maria. „My dva si půjdeme užívat do vichřice mezi boudy a ostatní necháme, ať si vezmou na starost vesnici a turistickou stanicí.“

Sven-Erik se zakřenil.

„Hm, proč ne, sobotní večer je stejně v tahu.“

Ale vlastně v tahu nebyl. Co by jinak dělal? Díval se na televizi nebo možná zašel k sousedovi do sauny. Pořád dokola totéž.

„No jo,“ řekla Anna-Maria a zapnula si zip na kombinéze.

Ale ani jí to tak nepřipadalo. Tenhle sobotní večer nebyl v tahu. Rytíř se nemůže vrátit domů a plácát se u rodinného krbu, to by se zbláznil. Musí vyrazit ven tasit meč. Pak přijde unavený a plný zážitků domů k rodině, která určitě nechala krabice od pizzy a prázdné láhve od limonád na hromadě na stole v obývacím pokoji, ale na tom nezáleží. Tohle měla ze všeho nejraději. Obcházet venku za tmy po ledu boudy a vyptávat se.

„Doufám, že neměla děti,“ řekla Anna-Maria, než vyšli do vichřice.

Sven-Erik neodpověděl. Zastyděl se. Na děti ani nepomyslel. Doufal jen, že někde v bytě není zavřená kočka, která čeká na svou paní.

Listopad 2003

REBECKU MARTINSSONOVOU PROPUSTILI z psychiatrické kliniky nemocnice svatého Görana. Odjela vlakem do Kiruny. Teď sedí v taxíku před babiččíným domem v Kurravaare.

Po babiččině smrti připadl dům Rebecce a jejímu strýci, otcovu bratru, Affemu. Je to šedivý dům opláštěvaný eternitem, dole u řeky. Popraskané linoleum a vlhké mapy na stěnách.

Dříve byl dům cítit stářím, ale zabydleně. Pachem vlhkých gumáků, stáje, vaření a pečení. Babiččinou vůní, plnou bezpečí. A tehdy také tátovou. Teď je dům cítit zatuchle a opuštěně. Sklep je nacpaný skelnou vatou, aby dovnitř nevnikal chlad od země.

Taxikář jí nese tašku dovnitř. Ptá se, kam přijde, jestli nahoru, nebo dolů.

„Nahoru,“ odpoví.

V horním bytě bydlela s babičkou.

Táta bydlel dole. Nábytek tam stojí pod velkými bílými prostěradly pozoruhodně tiše v nekonečném spánku. Manželka strýce Affeho Inga-Britt používá dolní byt jako skladiště. Hromadí tu další a další krabice od banánů naplněné knihami a šatstvem, stojí tu staré židle, které Inga-Britt někde levně sehnala a jednu je zrestauroje. Tátův nábytek přikrytý prostěradly se posouvá blíž a blíž ke stěnám.

Skutečnost, že to tu nevypadá jako dřív, moc nepomáhá. V Rebecčinych očích se dolní byt nemění.

Táta je mrtvý už tolik let, ale jakmile se Rebecka protáhne dveřmi, vidí ho sedět na lavici v kuchyni. Je čas na snídani nahore u babičky. Zaslechl ji, jak schází po schodech, a rychle se posadil. Má na sobě černočervenou kostkovanou flanelovou košili a modrý svetr od Helly Hansenové. Modré pracovní otepovačky má zastrčené do dlouhých tlustých ponožek, které upletla babička. Oči má trochu oteklé. Když se na ni podívá, promne si strniště a usměje se.

Dnes chápe víc, než chápala tenkrát. Nebo snad ne? To, jak si promnul strniště — teď ví, že to bylo rozpačité gesto. Ale co by jí mělo vadit? Že se neholí? Že spal v šatech? Ani trochu. Je nádherný, nádherný.

A plechovka od piva, co stojí na dřezu. Ohmataná a naprasklá. Už je to dlouho, co v ní bylo pivo. Pije z ní něco jiného, jen chce, aby si sousedé mysleli, že je to pivo.

Nikdy mi to nevadilo, chtěla by říct. To máma o tom neustále mluvila. Já tě měla opravdu ráda, opravdu.

Taxík odjel. Rozdělala oheň ve starých kamnech a zapnula topení.

Leží na zádech v kuchyni na jednom z babiččiných koberečků. Sleduje mouchu. Utrápeně a hlasitě bzučí. Těžce, jako by byla slepá, naráží do stropu. Jsou takové, když je náhle probudí teplo v domě. Zmučený, naléhavý bzukot, neohrabaný pomalý let. Teď přistála na stěně, leze po ní ospale a bezcílně. Schopnost reakce je mizivá. Mohla by ji zabít jen tak rukou. Pak by ten zvuk přestal. Ale nemá na to sílu. Místo toho jen leží a pozoruje ji. Stejně brzy umře. A pak ji zamete.

Prosinec 2003

JE ÚTERÝ. Každé úterý jezdí Rebecka do města. Na schůzku s psycholožkou a pro týdenní dávku cipramilu. Psycholožce je kolem čtyřiceti. Rebecka se snaží, aby jí nepohrdala. Zadívá se jí na boty a napadne ji „levné“, pak na sako a říká si, že jí nepadne.

Ale pohrdat někým je zrádné. Okamžitě se to obrátí proti tobě: A co ty? Vždyť ani nemáš práci.

Psycholožka ji požádá, aby vyprávěla o svém dětství.

„Proč?“ zeptá se Rebecka. „Kvůli tomu tady přece nejsem.“

„A proč byste řekla, že tu jste?“

Už má dost těch profesionálních otázek. Dívá se na koberec a skrývá svůj výraz.

Co by jí měla vyprávět? Ty nejmenší události fungují jako červené tlačítko. Člověk ho stiskne a neví, co se stane. Vzpomene si na to, jak vypil sklenici mléka, a pak se spustí vodopád.

Nechci se v tom babrat, říká si a nenávistně zírá na krabici s papírovými kapesníky, která je vždycky při ruce na stole mezi nimi.

Pohlédne na sebe zvenčí. Nemůže pracovat. Ráno sedí na studeném záchodovém prkénku a vytlačuje tablety z platíčka, bojí se, co by se stalo, kdyby si je nevzala.

Slov ji napadá spousta. Trapná, ubohá, politováníhodná, ohavná, odporná, vystresovaná, bláznivá, nemocná. Vražednice.

Měla by se k psycholožce chovat trochu vlídně. Vstřícně. Na cestě k uzdravení. Nedělat takové potíže.

Budu jí o něčem vyprávět, pomyslí si. Příště.

Mohla by lhát. Už to zkusila dříve.

Mohla by říct: Moje maminka. Nevěřím, že mě milovala. Ale možná že právě tohle není lež. Spíš taková malá pravda. Ale v téhle pravdě se skrývá pravda větší:

Neplakala jsem, když zemřela, pomyslí si Rebecka. Bylo mi jedenáct a byla jsem chladná jako led. Něco se mnou není v pořádku.

Silvestr 2003

REBECKA SLAVÍ SILVESTRA se psem Stavinga Fjällborga, Bellou. Staving je její soused. Přátelil se s babičkou, když byla Rebecka malá.

Zeptal se Rebecky, jestli by s ním nechtěla jet k jeho dceři Leně a její rodině. Rebecka se vymluvila a on na ni nenaléhal. Místo toho jí nechal psa. Klidně si mohl Bellu vzít s sebou. Řekl Rebecce, že potřebuje, aby mu ji někdo pohlídal, ale ve skutečnosti je to Rebecka, kdo potřebuje pohlídat. Ale na tom nezáleží. Rebecku těší, že má společnost.

Bella je neposedná fenka ohaře. Miluje jídlo jako všichni ohaři, a kdyby sebou pořád nešila, byla by tlustá jako špekáček. Staving jí nechává vyběhat z nejhorsšího neklidu dole na řece a občas přemluví někoho z vesnice, aby ji s sebou vzal na lov. Bella pobíhá po domě, motá se člověku pod nohy, že by se z toho zbláznil. Vyskočí a štěká při sebemenším zvuku. Protože neposedí, je hubená jako tyčka. Pod kůží se jí jasně rýsují žebra.

Jen tak ležet je pro ni jako za trest. Ale teď Bella leží na Rebecčině posteli a chrápe. Rebecka se jela na pár hodin projet po řece na běžkách. Ze začátku Bella táhla Rebecku. Pak ji Rebecka pustila z vodítka a Bella běhala sem a tam jako šílená, až se za ní sníl prášil. Posledních pár kilometrů klusala spokojeně v Rebecčině stopě.

V deset večer zavolá Måns, Rebecčin šéf z kanceláře.

Když uslyší jeho hlas, vjede si rukou do vlasů. Jako kdyby ji snad mohl vidět.

Myslela na něj. Často. Když byla v nemocnici, prý volal a ptal se po ní. Ale neví to jistě. Skoro nic si nepamatuje. Matně si vzpomíná, že řekla sestře na oddělení, že s ním nechce mluvit. Léčba elektrickými šoky ji uváděla do stavu zmatenosti. Ztratila krátkodobou paměť. Stala se z ní stařenka, která opakovala jedno a to samé několikrát v rozpětí pěti minut. Nechtěla tehdy mluvit s nikým. A už vůbec ne s Månsem. Nechtěla, aby ji viděl v takovém stavu.

„Jak se daří?“ ptá se Måns.

„Dobře,“ odpoví, a jakmile uslyší jeho hlas, spustí se uvnitř automatické piano. „A tobě?“

„Super, super.“

Teď je řada na ní, měla by něco říct. Snaží se přijít na něco vtipného, spíš zábavného, ale v hlavě má prázdno.

„Sedím na pokoji v jednom hotelu v Barceloně,“ řekne nakonec on.

„Já se dívám na televizi se psem svého souseda. Ten slaví silvestra s dcerou.“

Måns neodpoví hned. Trvá to vteřinu. Rebecka poslouchá. Později si bude tu vteřinu přehrávat dokola jako pubertáčka. Znamenala něco? Co? Záblesk žárlivosti na neznámého mužného souseda se psem?

„Co je zač, ten tvůj soused?“ zeptá se Måns.

„Ale, Staving. Je v důchodu a bydlí v domě naproti.“

Začne vyprávět o Stavingovi. O tom, že bydlí se psem v kotelně. Je to tak jednodušší. Má tam vše, co potřebuje, ledničku, sprchu a vařič. Když se člověk neroztahuje všude, má méně starostí s uklízením. A vypráví mu, jak přišel k tomu jménu. Že se ve skutečnosti jmenuje Erik, ale že mu jeho matka v návalu hrdosti nechala zapsat do telefonního seznamu titul stavebního inženýra: „stav. ing.“. Ve vesnici, ve které platil zákon rovnosti, trest následoval okamžitě: „Á, na návštěvu k nám přichází sám stav. ing.“

Måns se rozesměje. I ona se směje. A tak se ještě chvíli smějí hlavně proto, že si nemají co říct. On se zeptá, jestli je tam zima. Rebecka se natáhne z pohovky a podívá se na teploměr.

„Minus třicet dva.“

„Zatraceně.“

Opět ticho. Až moc dlouhé. Pak Måns najednou rychle řekne: „Chtěl jsem ti jen popřát šťastný nový rok... jsem přece ještě pořád tvůj šéf.“

Co tím myslí, napadne Rebecku. Volá snad všem, co pro něho pracují? Nebo jen těm, o kterých ví, že nemají žádný život? Nebo ho vážně zajímá?

„Tobě taky, šťastný nový rok,“ řekne, a protože je to přání téměř formální, dovolí si, aby jí změkkl hlas.

„No... já se teď půjdu podívat ven na ohňostroj...“

„A já zase musím se psem...“

Když zavěsí, sedí Rebecka se sluchátkem v ruce. Byl v Barceloně sám? Asi ne, že? Na konci to nějak rychle usekl. Zaslechla dveře? Vešel někdo dovnitř? Proto skončil tak rychle?

Červen 2004

REBECKA MARTINSSONOVÁ našťěstí neviděla hlavního státního zástupce Alfa Björnfota, jak žadoní o to, aby ji mohl zaměstnat. To by jí hrdost nedovolila, aby práci přijala.

Hlavní státní zástupce Alf Björnfot se sešel se svou nadřízenou, šéfkou komory Margaretou Huuvaovou, po práci u oběda a vybral k tomu restauraci s látkovými ubrusky a živými květinami ve vázách na stolech.

Margareta Huuvaová je v dobré náladě, obsluhující číšník jí odsune židli a zalichotí jí.

Člověk by si mohl myslet, že mají rande. Pár, který se potkal pozdě v životě, oběma je přes šedesát.

Šéfka komory Margareta Huuvaová je malá podsaditá žena. Stříbřité vlasy má slušivě ostříhané nakrátko a rtěnka jí ladí s růžovým tričkem pod modrým sakem.

Když se Alf Björnfot usadí, všimne si, že má manšestrové kalhoty na kolenou téměř prošoupané. Patky u saka má napůl zastrčené do kapes, takhle zůstanou pokaždé, když si do nich něco strká.

„Nedávej si tolik věcí do kapes,“ kárá ho dcera pokaždé, když se zmačkané patky snaží narovnat.

Margareta Huuvaová nechá Alfa Björnfota vysvětlit, proč chce zaměstnat Rebecku Martinssonovou.

„Potřebuji někoho, kdo se vyzná v hospodářské kriminalitě,“ říká. „Těžaři z LKAB mají stále větší zakázky. Usazuje se tu stále více firem, což s sebou přináší víc finanční provázanosti, kterou bude potřeba rozplést. Pokud se nám podaří přilákat Rebecku Martinssonovou, získáme za své peníze neobyčejnou právníčku. Než se přestěhovala na sever, pracovala v jedné z nejlepších advokátních kanceláří ve Švédsku.“

„Chcete říci, než psychicky onemocněla,“ ostře se do toho vložila Margareta Huuvaová. „Co se jí vlastně stalo?“

„Nebyl jsem u toho, ale asi před dvěma lety zabila tři muže v Jiekajärvi. Byla to jasná sebeobrana, takže žaloba nepřipadala v úvahu. No... a když se z toho trochu vzpamatovala, tak došlo k té události v Poikkijärvi. Lars Gunnar Vinsa ji zavřel ve

sklepe a pak zastřelil sebe a svého kluka. Když kluka uviděla, úplně se sesypala.“

„Skončila na uzavřeném oddělení.“

„Ano. Vůbec o sobě nevěděla.“

Alf Björnfort zmlkne a myslí na to, co mu vyprávěli policisté Anna-Maria Mellaová a Sven-Erik Stålnacke. Jak Rebecka Martinssonová křičela jako šílenec. Viděla věci a lidi, kteří neexistovali. Jak ji museli držet, aby neskočila do řeky.

„A vy po mně chcete, abych ji jmenovala do funkce zvláštního státního zástupce.“

„Uzdravila se. Taková příležitost se nám už nenaskytne. Kdyby se jí tohle všechno nepříhodilo, zůstala by ve Stockholmu a vydělávala by nehorázné peníze. Ale přestěhovala se domů. Neřekl bych, že se chce vrátit zpátky.“

„Podle Calleho von Posta se jako advokátka Sanny Strandgårdové nijak moc nepředvedla.“

„To říká, protože s ním zametla! Nemůžete mu přece věřit! Vždyť on si myslí, že slunce ráno vychází z jeho prdele!“

Margareta Huuvaová se usměje a zadívá se do talíře. Sama s Carlem von Postem problém nemá. Ke svým nadřízeným se chová slušně. Ale v zásadě je to sebestředný ubožák; není tak hloupá, aby si toho nevšimla.

„Tak na půl roku. Pro začátek.“

Hlavní státní zástupce Alf Björnfort zasténá.

„Ne, to nejde. Je to advokátka a vydělává dvakrát víc než já. Nemůžu za ní přijít s nabídkou na zkušební dobu.“

„Advokátka neadvokátka, v současnosti nevíme, jestli by vůbec zvládla roztřídit ovoce v Tesco. Na zkušební dobu, a konec.“

A tak je rozhodnuto. Změní téma, příjemně se rozpovídají, vyprávějí si drby o kolezích, policistech, soudcích a místních politikách.

O týden později sedí hlavní státní zástupce Alf Björnfort a Rebecka Martinssonová na schodech před domem v Kurravaare.